

7.1 UPRAVLJANJE ZAPISIMA

U poglavlju su opisane metode iz menija **Zapis** koje se koriste prilikom upravljanja bibliografskim zapisima.

Upozorenja:

*Za upotrebu metoda u meniju **Zapis** potrebne su nam sledeće privilegije:*

- CAT_A_MON – za uzajamnu katalogizaciju monografskih publikacija (knjige) te kreiranje zbirnih zapisa i zapisa za izvedena dela
- CAT_B1_ART – za uzajamnu katalogizaciju sastavnih delova
- CAT_B2_CON – za uzajamnu katalogizaciju kontinuiranih izvora
- CAT_NEWSER – za uzajamnu katalogizaciju serijskih publikacija
- CAT_C_NBM – za uzajamnu katalogizaciju neknjižne građe
- CAT_D_ANT – za uzajamnu katalogizaciju antikvarne građe
- CAT_NEWMARC21 – za preuzimanje zapisa iz Online kataloga Kongresne biblioteke i baze podataka WorldCat

7.1.1 Metoda Uredi zapis

Metodu **Zapis / Uredi zapis** koristimo kada želimo da ispravimo ili dopunimo postojeći zapis.

Postupak ispravljanja i dopunjavanja zapisa opisan je u pogl. 8.4.

7.1.2 Metoda Preuzmi zapis

Metodu **Zapis / Preuzmi zapis** koristimo kada u lokalni bazi podataka još ne postoji zapis, ali zato postoji u COBIB-u. Upotrebom ove metode preuzimamo zapis iz COBIB-a, a takođe ga možemo preuzeti i iz neke druge uzajamne bibliografske baze podataka u mreži COBISS.Net ili druge strane bibliografske baze podataka (Online katalog Kongresne biblioteke, WorldCat, ISSN). Zapis po potrebi uredimo. Postupak preuzimanja zapisa opisan je u pogl. 8.2.

7.1.3 Metoda Priredi u novi zapis

Ako u COBIB-u ili lokalnoj bazi podataka postoji zapis, u velikoj meri sličan zapisu koji želimo da kreiramo, takav postojeći zapis možemo prirediti u novi zapis metodom **Zapis / Priredi u novi zapis**.

Postupak kreiranja zapisa priređivanjem sličnog zapisa opisan je u pogl. 8.3.2.

7.1.4 Metoda Kreiraj zapis

Metodom **Zapis / Kreiraj zapis** kreiramo novi zapis kada u lokalnoj bazi podataka ili COBIB-u zapis za bibliografski izvor još ne postoji.

Postupak kreiranja zapisa od početka opisan je u pogl. 8.3.1.

7.1.5 Metoda Izbriši zapis

Metodu **Zapis / Izbriši zapis** koristimo za brisanje zapisa iz lokalne baze podataka i/ili COBIB-a. Metoda se prvenstveno koristi u slučaju razrešavanja duplikata (v. pogl. 8.5.2).

Upozorenje:

Ne možemo brisati zapise na koje su u hijerarhijskom odnosu, preko identifikacionog broja (potpolje 4641) vezani drugi zapisi. Međutim, mogu se brisati zapisi na koje su vezani zapisi preko ISSN broja (potpolja 011as).

Uslov

Zapis mora biti u editoru. Pri tom nije važno da li smo u editor učitali zapis iz lokalne baze podataka ili COBIB-a.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Zapis / Izbriši zapis**.

Program zahteva da brisanje zapisa potvrdimo.

2. Kliknemo dugme **Da**.

Ako se zapis koji brišemo nalazi i u nekoj drugoj lokalnoj bazi podataka, briše se samo iz naše lokalne baze podataka, a u suprotnom se briše i iz COBIB-a. Program nas obaveštava o tome iz koje je baze zapis izbrisan.

3. Kliknemo dugme **U redu**.

Zapis više ne postoji ni u editoru, ni u spremištu zapisa.

Upozorenje:

Izbrisani zapisi iz lokalne baze podataka i COBIB-a pohranjuju se u posebnu datoteku – zajedno sa informacijom o tome ko je i kada zapis izbrisao.

7.1.6 Metoda Dodaj lokalni zapis u COBIB

Metodu **Zapis / Dodaj lokalni zapis u COBIB** koristimo kada želimo da u COBIB prenesemo zapis koji postoji samo u lokalnoj bazi podataka. Pri tom, zapis možemo takođe adekvatno ispraviti ili dopuniti. Ako za isti bibliografski

izvor u COBIB-u već postoji zapis, moramo ga preuzeti, a lokalni zapis izbrisati iz lokalne baze podataka.

Postupak razrešavanja lokalnih zapisa opisan je u pogl. 8.6.

7.1.7 Metoda Proveri zapis

Metodu **Zapis / Proveri zapis** tokom uređivanja možemo proveriti da li zapis sadrži greške koje se programski mogu proveriti. Pri tom se izvode programske kontrole koje proveravaju ispravnost unosa (v. dodatak B).

Uslov

Zapis mora biti u editoru.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Zapis / Proveri zapis**.
V. objašnjenje pod 2. korakom, kod postupka u pogl. 6.4.
2. Kliknemo dugme **U redu**.

Mogućnosti ...

Metodom **Spremište / Proveri zapis** možemo proveriti i ispravnost zapisa u spremištu.

7.1.8 Metoda Privremeno pohrani zapis

Metodu **Zapis / Privremeno pohrani zapis** koristimo kada zapis, koji uređujemo u editoru, želimo privremeno ručno da pohranimo u posebnu datoteku koja je posebno za to predviđena. Zapis privremeno pohranimo kada postupak kreiranja ili uređivanja zapisa ne možemo da završimo ili kada bismo želeli da ga još jednom proverimo pre pohranjivanja u lokalnu bazu podataka i/ili COBIB.

Zapisi se privremeno pohranjuju i programski (v. pogl. 11.1).

Privremeno pohranjeni zapisi ne postoje ni u COBIB-u ni u lokalnoj bazi podataka te ih zato pretraživačem ne možemo pronaći. Privremeno pohranjene zapise ponovo otvaramo za dalje uređivanje na način koji je opisan u pogl. 11.3.

Uslov

Zapis mora biti u editoru.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Zapis / Privremeno pohrani zapis**.
Otvora se prozor **Opisivanje**.
2. Kod "Naziv privremeno pohranjenog zapisa" upišemo naziv po želji.
3. Kliknemo dugme **U redu**.
Program nas obaveštava da je zapis pohranjen sa privremeno pohranjenim zapisima.

Zapis, koji smo privremeno pohranili, uklanja se iz editora i jezička **Radni zapis** u spremištu zapisa. Istovremeno se u spremište zapisa dodaje novi jezičak **Privremeno pohranjeni** u kojem je prikazano poslednje stanje zapisa.

7.1.9 Metoda Pohrani kao šablon

Metodu **Zapis / Pohrani kao šablon** koristimo onda kada u zapis, u koji smo uneli podatke zajedničke većem broju bibliografskih izvora, želimo da pohranimo kao šablon za novi zapis koji nameravamo da upotrebimo više puta.

Uslov

Zapis mora biti u editoru.

Postupak

1. Unesemo samo one podatke koji su zajednički za više zapisa.
2. Izaberemo metodu **Zapis / Pohrani kao šablon**.
Otvora se prozor **Opisivanje**.
3. Kod "Naziv šablona" upišemo naziv po želji.
4. Kliknemo dugme **U redu**.

Program nas obaveštava o tome da je zapis pohranjen kao šablon.

Šablon se pohranjuje u datoteku privremeno pohranjenih zapisa, pri čemu se editor i jezičak **Radni zapis** u spremištu zapisa prazne.

7.1.10 Metoda Pohrani zapis

Metodu **Zapis / Pohrani zapis** koristimo za pohranjivanje zapisa koji smo kreirali, odnosno ispravili ili dopunili. Ako u zapisu nema grešaka koje se mogu ustanoviti programski, program nam javi u koju je bazu podataka zapis pohranjen. Prilikom pohranjivanja zapisa program nas upozorava na (eventualne) greške i druge nedostatke (v. dodatak B), koje razlikuje s obzirom na to:

- da li je reč o nedvosmislenoj grešci (zapis možemo pohraniti tek kada otklonimo grešku)

U zapisu postoji nedvosmislena greška (u dodatku B ta vrsta greške označena je kao "F" – Fatal), zato nas program vraća u editor u kojem grešku moramo da ispravimo i zapis ponovo da pohranimo. Grešku, koja se ispisuje u programskoj poruci, uvodi rečenica "Zapis se ne može pohraniti dok se ne ispravi sledeće".

- da li je reč o (eventualnoj) grešci (zapis, uprkos tome, možemo da pohranimo)

Velika je verovatnoća da postoji greška (u dodatku B ta vrsta greške označena je kao "W" – Warning), zato nas program pita da li želimo da se vratimo u zapis. Grešku ispravimo tako što se vratimo u editor; ako ustanovimo da nije reč o grešci, zapis pohranimo bez ispravke. Grešku,

koja se ispisuje u programskoj poruci, uvodi sintagma "Preporučene ispravke".

- da li je reč o nekom drugom (eventualnom) nedostatku, odnosno neusklađenosti u zapisu (zapis, uprkos tome, možemo da pohranimo)

Postoji mogućnost da je u zapisu neki drugi (eventualni) nedostatak, odnosno neusklađenost (u dodatku B ta vrsta nedostatka, odnosno neusklađenosti označena je kao "I" – Info), na koju nas program upozorava; istovremeno nas i pita da li želimo da se vratimo u zapis. Nedostatak, odnosno neusklađenost, ispravljamo tako što se vratimo u editor. Ako je zapis ispravan, pohranimo ga bez ispravke. Nedostatak, odnosno neusklađenost, koja se ispisuje u programskoj poruci, uvodi reč "Upozorenja".

- da li u zapisu postoje nepovezane odrednice koje se pojavljuju i kao normativne pristupne tačke u normativnim zapisima (zapis, uprkos tome, možemo da pohranimo)

Nakon upozorenja ispisuje se spisak s tim normativnim zapisima. Ako ustanovimo da je kod nepovezane odrednice reč o istom entitetu kao u normativnom zapisu, odrednicu povežemo (v. pogl. 7.3.4.1.2).

- da li je zapis eventualno duplikat (zapis, uprkos tome, možemo da pohranimo)

Postoji mogućnost da je zapis duplikat. Nakon upozorenja ispisuje se spisak svih mogućih duplikata. Ako to nismo prethodno uradili, ponovo moramo da proverimo sve podatke koji identifikuju bibliografski izvor.

Prilikom pohranjivanja zapisa u bazu podataka zapis se indeksira. Nakon završenog indeksiranja taj zapis možemo da potražimo po podacima iz svih indeksiranih polja. Zapise koji sadrže predmetne odrednice SGC možemo da pronađemo i ako pretražujemo po neizabranim izrazima koji su u normativnim zapisima SGC upisani u polja 4XX i 7XX, a nisu uključeni u bibliografske zapise.

Uslov

Zapis mora biti u editoru.

Postupak

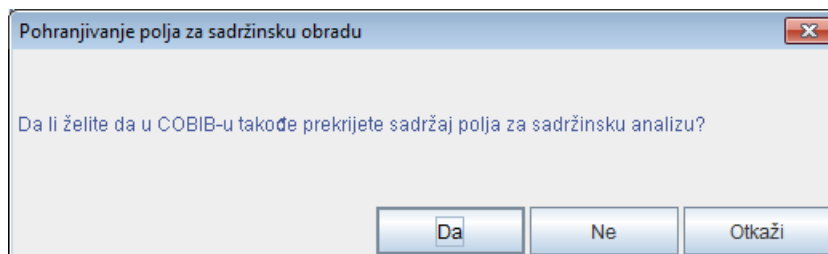
1. Izaberemo metodu **Zapis / Pohrani zapis**.

Ako se u zapisu nalaze greške, odnosno nedostaci koji su se programski mogli ustanoviti, otvara se prozor **Upozorenje** sa spiskom grešaka.

1. Prozor zatvaramo klikom na dugme **U redu**.
2. Ako su u zapisu ustanovljene nedvosmislene greške, program nas vraća u editor. Podatke u zapisu adekvatno ispravimo, odnosno dopunimo, i zapis ponovo pohranimo.
3. Ako je u zapisu ustanovljena neusklađenost, koja može predstavljati greške, program nas pita da li želimo da se vratimo na uređivanje zapisa.

1. Za ponovno uređivanje kliknemo dugme **Da**, a zatim podatke u zapisu adekvatno ispravimo, odnosno dopunimo, i zapis ponovo pohranimo.
2. Ako kliknemo dugme **Ne**, zapis se pohranjuje bez ispravki.

Ako bi se, prilikom pohranjivanja u COBIB, polja za sadržinsku obradu promenila, program nas na to upozorava pitanjem:

Slika 7.1-1: Pohranjivanje polja za sadržinsku obradu

1. Klikom na dugme **Da** u COBIB i u lokalnu bazu podataka pohranimo polja za sadržinsku obradu. Na taj način prekrijemo polja za sadržinsku obradu koja su postojala u zapisu pre uređivanja.
2. Klikom na dugme **Ne** pohranimo polja za sadržinsku obradu samo u lokalnu bazu podataka, dok u COBIB-u ta polja ostaju nepromenjena.
3. Takođe se možemo vratiti u uređivanje zapisa, ako kliknemo dugme **Otkazi**. Zapis dopunimo i ponovo ga pohranimo.

Kada je zapis pohranjen, dobijamo poruku o tome u koje je baze podataka pohranjen.

4. Prozor **Poruka** zatvaramo klikom na dugme **U redu**.

Zapis se uklanja iz editora i iz jezička **Radni zapis** u spremištu zapisa. Istovremeno se u spremištu zapisa prikazuje najnovije stanje zapisa.

7.1.11 Metoda Promeni masku za unos

Metodom **Zapis / Promeni masku za unos** izaberemo ili promenimo masku za unos, a možemo i da je podesimo kao podrazumevanu masku za unos.

Maske za unos obuhvataju izbor najčešće upotrebljenih polja i potpolja prilikom unosa određene vrste bibliografskog izvora i služe kao pomoć prilikom unosa i uređivanja bibliografskih zapisa. U njih možemo dodati i druga polja i potpolja koja su predviđena za određenu vrstu izvora.

Za bibliografske zapise pripremljene su sledeće maske za unos:

- M – monografske publikacije
- K – kontinuirani izvori
- Z – zbirni zapisi

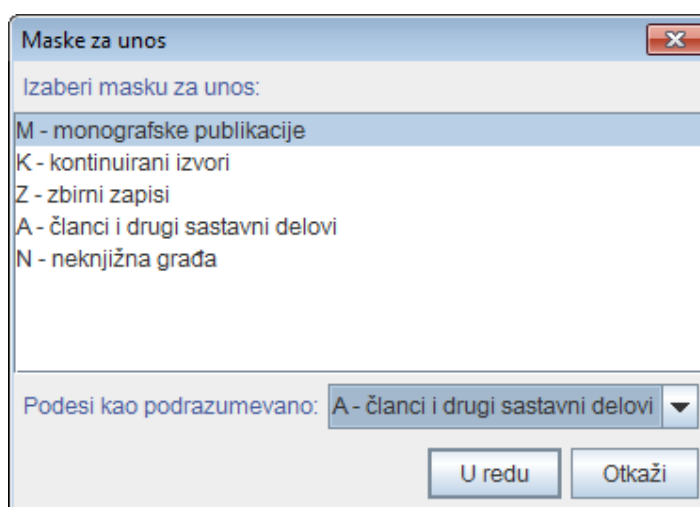
- A – članci i drugi sastavni delovi
- N – neknjižna građa

Određena maska za unos prilagođena je bibliografskom opisu određene vrste izvora.

Odgovarajuću masku za unos biramo pre kreiranja zapisa. Možemo definisati i podrazumevanu masku za unos koja važi do opoziva (takođe i nakon ponovnog prijavljivanja u sistem).

Postupak

1. Izaberemo metodu **Zapis / Promeni masku za unos**.
2. U prozoru **Maske za unos** iz spiska izaberemo odgovarajuću masku za unos.
3. Kod "Podesi kao podrazumevano" masku za unos možemo unapred da definišemo kao podrazumevanu, tako što je izaberemo iz padajućeg spiska.

Slika 7.1-2: Prozor Maske za unos

4. Kliknemo dugme **U redu**.

Ako nismo izabrali podrazumevanu masku za unos, prilikom kreiranja novog zapisa automatski se otvara prozor **Maske za unos** u kojem izaberemo odgovarajuću masku za unos.

U statusnom redu interfejsa za katalogizaciju vidljiva je trenutno izabrana maska za unos.

Kada uređujemo postojeći zapis za određenu vrstu bibliografskog izvora, prilikom učitavanja zapisa u editor automatski se uključuje odgovarajuća maska za unos. Izuzetno, masku za unos možemo i da promenimo, i to po istom postupku kao što masku biramo pre kreiranja novog zapisa. Moguća je samo promena maske za unos *M – monografske publikacije* u masku *N – neknjižna građa* i obratno.

7.1.12 Metoda Napusti zapis bez pohranjivanja

Metodu **Zapis / Napusti zapis bez pohranjivanja** koristimo onda kada zapis, koji kreiramo ili uređujemo, želimo da napustimo bez pohranjivanja.

Uslov Zapis mora biti u editoru.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Zapis / Napusti zapis bez pohranjivanja**.
Program nas upozorava da zapis neće biti pohranjen.
2. Kliknemo dugme **U redu**.
Zapis se uklanja iz editora i jezička **Radni zapis** u spremištu zapisa. Zapis u spremištu zapisa ostaje nepromenjen.